

PATVIRTINTA
Nacionalinio bendrųjų funkcijų centro
Direktoriaus 2021 m. sausio 5 d.
Įsakymu Nr. V-38

**NACIONALINIO BENDRŪJŲ FUNKCIJŲ CENTRO IR VIEŠOJO SEKTORIAUS
SUBJEKTŲ, KURIŲ BUHALTERINĘ APSKAITĄ CENTRALIZUOTAI TVARKO
NACIONALINIS BENDRŪJŲ FUNKCIJŲ CENTRAS,**

BIOLOGINIO TURTO APSKAITOS POLITIKA

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Biologinio turto apskaitos politikos (toliau – apskaitos politika) tikslas aprašyti biologinio turto apskaitos principus, taikomus pripažįstant biologinį turtą apskaitoje, tvarkant jo apskaitą ir rengiant finansines ataskaitas.
2. Apskaitos politika parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymu, Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu, viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais (toliau – VSAFAS).
3. Apskaitos politika taikoma:
 - 3.1. įstaigų dėl kurių apskaitos tvarkymo centralizuotai yra priimtas sprendimas apskaitai ir finansinėms ataskaitoms rengti.
 - 3.2. Nacionalinio bendrųjų funkcijų centro apskaitai tvarkyti ir finansinėms ataskaitoms rengti.
4. Apskaitos politikos 3 punkte nurodytos įstaigos, toliau Apraše vartojamos vienu žodžiu „Įstaiga“ arba „Įstaigos“.

**II SKYRIUS
BIOLOGINIO TURTO PRIPAŽINIMAS**

5. Biologinis turtas pripažįstamas ir registruojamas apskaitoje, jei atitinka šiuos turto pripažinimo kriterijus:
 - 5.1. Įstaiga turi teisę tuo turtu disponuoti ir jį kontroliuoti, įskaitant teisę apriboti galimybę juo naudotis kitiems;
 - 5.2. pagrįstai tikėtina, kad būsimaisiais laikotarpiais Įstaiga iš šio turto gaus ekonominės naudos arba šis turtas bus naudojamas socialiniais, kultūriniais, gamtosauginiais, moksliniais, teisėsaugos, pažintiniais tikslais;
 - 5.3. galima patikimai nustatyti turto tikrąją vertę, įsigijimo savikainą.

**III SKYRIUS
BIOLOGINIO TURTO GRUPAVIMAS**

6. Įstaigose biologinis turtas grupuojamas:

- 6.1. Gyvūnai;
- 6.2. medynai (miško žemėje augantys medynai);
- 6.3. parkų ir skverų želdiniai;
- 6.4. daugiamečiai sodiniai (vaismedžių ir vaiskrūmių sodai);
- 6.5. pasėliai;
- 6.6. kitas biologinis turtas (kituose punktuose neišvardytas biologinis turtas).

IV SKYRIUS BIOLOGINIO TURTO VERTINIMAS

7. Pirminio pripažinimo ir paskesnio vertinimo metu biologinio turto grupės vienetas įvertinamas ir finansinėse ataskaitose parodomas vienu iš šių būdų:

- 7.1. tikrąja verte;
- 7.2. įsigijimo ar pasigaminimo savikaina, jei neįmanoma nustatyti turto tikrosios vertės.

8. Paskesnio vertinimo metu turtas, kuriam taikomas įsigijimo savikainos metodas, apskaitoje registruojamas ir finansinėse ataskaitose rodomas iš įsigijimo savikainos atėmus nuvertėjimo nuostolius.

9. Paskesnio vertinimo metu biologinio turto įsigijimo ar pasigaminimo savikaina:

9.1. didinama auginimo, priežiūros ir laikymo išlaidomis, padarytomis laikotarpiu iki tokio turto brandos atsiradimo, kai biologinis turtas laikomas veisimo tikslu arba biologinio turto produkcijai gauti;

9.2. papildomai toje pačioje teritorijoje pasodintų naujų daugiamečių augalų įsigijimo ir pasodinimo išlaidomis didinama parkų ir skverų želdinių įsigijimo savikaina;

9.3. mažinama, jei nustatomi biologinio turto nuvertėjimo požymiai.

10. Biologinio turto, išskyrus medynus, tikrosios vertės pokytis apskaitoje pripažįstamas pajamomis arba sąnaudomis ir rezultatas įtraukiamas į veiklos rezultatų ataskaitą.

11. Kai biologinio turto grupės vienetas yra naudojamas moksliniams tikslams (pavyzdžiui, genetiniams, fiziologiniams, biocheminiams ir pan. tyrimams), toks biologinis turtas pripažįstamas sąnaudomis tuo ataskaitiniu laikotarpiu, kai šis turtas pradedamas naudoti moksliniams tikslams ir kontrolės tikslais registruojamas nebalansinėse sąskaitose.

12. Želdinių, įsigytų Įstaigos teritorijos puošybai, išlaidos biologiniu turtu nepripažįstamos, o įsigijimo metu nurašomos į sąnaudas.

V SKYRIUS GYVŪNŲ PRIPAŽINIMAS, GRUPAVIMAS IR APSKAITA

13. Gyvūnų biologinio turto vienetu, priklausomai nuo to turto rūšies gali būti laikomas atskiras gyvūnas arba šeima (pvz., bičių).

14. Gyvūnai Įstaigų apskaitoje grupuojami į sistemines grupes pagal Įstaigų vykdomą veiklą:

- 14.1. žinduoliai;
- 14.2. paukščiai;
- 14.3. ropliai ir varliagyviai;
- 14.4. žuvis;
- 14.5. kiti gyvūnai;
- 14.6. kiti (koralai, moliuskai).

15. Pirminio pripažinimo metu gyvūnai registruojami įsigijimo savikaina, kuri priklausomai nuo įsigijimo būdo gali būti nustatoma pagal sumokėtą (mokėtiną) sumą arba tikrąją verte.

16. Gyvūnų auginimo ir priežiūros išlaidos pripažįstamos sąnaudomis tuo ataskaitiniu laikotarpiu kai jos patiriamos.

17. Ataskaitinio laikotarpio pabaigoje įvertinus gyvūnus tikrąja verte, gyvūnų tikrosios vertės pokytis apskaitoje pripažįstamas pajamomis arba sąnaudomis ir rezultatas įtraukiamas į veiklos rezultatų ataskaitą.

18. Gyvūnų prieauglis pirminio pripažinimo metu vertinamas tikrąja verte. Išveisti gyvūnų jaunikliai, iki nustatyto termino, registruojami biologiniuose žurnaluose po to įvertinami tikrąja verte ir registruojami apskaitoje. Prieauglio pirminio pripažinimo momentas nustatomas atsižvelgiant į biologinio turto pobūdį.

19. Žuvytės akvariume, kuris įsigytas patalpų puošybos ir jaukios aplinkos sukūrimo tikslais, ir laukiniai gyvūnai laisvai gyvenantys miškuose biologiniu turtu nepripažįstami.

20. Gyvūnai skirti kitiems gyvūnams sušerti biologiniu turtu nepripažįstami, o registruojami atsargų sąskaitose.

VI SKYRIUS MEDYNŲ PRIPAŽINIMAS IR APSKAITA

21. Medynai registruojami Įstaigų, kurios valdo ir prižiūri miškų ūkio paskirties žemėje augančius medynus ir Įstaigų, įgyvendinančių valstybinių miškų valdytojų, kurie nėra viešojo sektoriaus subjektai ir kuriems valstybiniai miškai perduoti valdyti patikėjimo teise, savininko teises ir pareigas, apskaitoje.

22. Medynams nepriskiriami parkuose ir skveruose augantys medžiai, krūmai ir kiti augalai.

23. Medynai priskiriami prie biologinio turto ir vertinami tikrąja verte.

24. Biologinio turto vienetu laikoma teritorija (miško žemės sklypas), kuriame auga medynai.

25. Medynų tikrosios vertės pokyčio vertinimo periodiškumą nustato Įstaiga.

26. Pirmą kartą, jei medynai nebuvo registruoti Įstaigos apskaitoje, užregistravus medynus jų verte pirminio pripažinimo metu registruojamos finansavimo sumos iš valstybės arba savivaldybės biudžeto, priklausomai nuo to, kam nuosavybės teise priklauso miško žemė.

27. Medynų tikrosios vertės pokytis, atsiradęs nuo tos dienos, kai medynai į apskaitą buvo įtraukti pirmą kartą, įtraukiamas tiesiogiai į grynąjį turtą ir grynojo turto pokyčių ataskaitoje priskiriamas turto vertės pokyčio rezervui. Medynų vertės padidėjimas didina turto vertės pokyčio rezervą, sumažėjimas – mažina.

28. Jei medynai perduodami kitam viešojo sektoriaus subjektui, perdavusios medynus Įstaigos apskaitoje pripažįstamos perduotos finansavimo sumos, kai medynai buvo įsigyti iš finansavimo sumų arba finansavimo sąnaudos, kai medynai buvo įsigyti iš įstaigos uždirbtų pajamų.

29. Jei medynai gaunami iš kito viešojo sektoriaus subjekto, gavusios medynus Įstaigos apskaitoje pripažįstamos gautos finansavimo sumos pagal nurodytą šaltinį ir turto vertės pokyčio rezervas, taip pat perdavusio viešojo sektoriaus subjekto nurodyta įsigijimo savikaina ir medynų vertės padidėjimas pripažįstama medynų tikrąja verte. Gavus medynus, kurie buvo įsigyti iš įstaigos uždirbtų pajamų, pripažįstamos gautos finansavimo sumos iš kitų šaltinių.

30. Medynų priežiūros išlaidos pripažįstamos sąnaudomis tada, kai jos patiriamos. Kai įsigyjama medynų priežiūros paslauga registruojamos kitų paslaugų sąnaudos. Jei medynų priežiūrą atlieka Įstaigos darbuotojai registruojamos sąnaudos pagal pobūdį.

31. Pasodinus medynų sodinukus, šių sodinukų išlaidos pripažįstamos sąnaudomis tada, kai jos patiriamos.

VII SKYRIUS PARKŲ IR SKVERŲ ŽELDINIŲ APSKAITA

32. Parkas – ne mažesnis kaip 1 hektaro žmogaus sukurtas ar jo pertvarkytas želdynas, kuriame yra meniškai sukomponuotų želdinių, mažųjų kraštovaizdžio architektūros ir (ar) inžinerinių statinių, skirtas poilsio, mokslo, kultūros reikmėms arba pramogoms ir aplinkos kokybei gerinti.

33. Parkų ir skverų želdiniai sodinami tikslingai siekiant tenkinti socialinius poreikius, vykdyti ir skatinti sportinę veiklą, puoselėti, išryškinti ir propaguoti istorines, architektūrines, kultūrines, mokslines, estetines, ekologines, dendrologines vertybes, todėl parkų ir skverų želdiniai pripažįstami biologiniu turtu.

34. Kuriant naują parką ar skverą infrastruktūros statiniai pripažįstami ilgalaikiu materialiuoju turtu, o parko ar skvero želdiniai biologiniu turtu. Visos parko ar skvero įkūrimo išlaidos paskirstomos pagal pobūdį infrastruktūros statinių, ir parkų ir skverų želdinių įsigijimo (sukūrimo) savikainai.

35. Parkų ir skverų želdiniai ekonominę naudą teikia visi kartu, todėl biologinio turto vienetu laikomi visi parko ar skvero teritorijoje augantys želdiniai, o ne atskiri augalai.

36. Parkų ir skverų želdinių apskaitai pirminio pripažinimo ir paskesnio vertinimo metu taikomas įsigijimo savikainos metodas arba tikrosios vertės metodas.

37. Po pirminio pripažinimo parkų ir skverų želdinių įsigijimo savikaina, kai taikomas įsigijimo savikainos metodas, keičiasi:

37.1. papildomai toje pačioje teritorijoje pasodintų naujų daugiamečių augalų įsigijimo ir pasodinimo išlaidomis didinama parkų ir skverų želdinių įsigijimo savikaina;

37.2. mažinama, jei nustatomi biologinio turto nuvertėjimo požymiai.

38. Kai vietoj sunykusių pavienių parkų ir skverų želdinių pasodinami nauji augalai, sodinukų ir jų sodinimo išlaidos pripažįstamos sąnaudomis.

39. Kiekvienų finansinių metų pabaigoje vertinama ar nėra parkų ir skverų želdinių nuvertėjimo požymių. Nuvertėjimo požymiai gali būti sunykę ar prarasti parko ar skvero teritorijoje augantys želdiniai, kai dėl to parkas ar skveras ar jo dalis neatlieka savo funkcijų.

39.1. Po pirminio pripažinimo, kai taikomas tikrosios vertės metodas:

39.2. visos sodinimo ir priežiūros išlaidos pripažįstamos sąnaudomis;

39.3. ataskaitinio laikotarpio pabaigoje pagal Įstaigos pateiktą pažymą apie parkų ir skverų želdinių tikrąją vertę, vertės padidėjimas pripažįstamas pajamomis, o sumažėjimas sąnaudomis.

40. Miško žemėje įveistų parkų augalams taikoma medynų apskaitos principai.

VIII SKYRIUS PASĖLIŲ PRIPAŽINIMAS IR APSKAITA

41. Pasėliai gali būti auginami veislių tyrimams, sėklų auginimui ir kitais tikslais. Įstaiga augina augalus:

41.1. siekdama atlikti augalų veislių ūkinio vertingumo tyrimus (jie privalomi, norint registruoti augalų veisles) ir augalų veisles įrašyti į Nacionalinį augalų veislių sąrašą, kai atlikus tyrimus likęs derlius priklauso Įstaigai ir yra parduodamas;

41.2. pagal sutartis su užsakovais, kai sėklos ir užaugintas derlius priklauso paslaugos užsakovui, o Įstaiga atlieka tik augalų auginimo ir kitas sutartas paslaugas;

41.3. Pagal sutartis su užsakovais, kai sėklos priklauso užsakovui, o užaugintas derlius lieka Įstaigai ir yra parduodamas.

41.4. sėjomainos tikslais, kai auginamų augalų ūkinis vertingumas netiriamas, tačiau gaunama ekonominė nauda, t. y. užaugintas derlius parduodamas.

42. Pasėliai pripažįstami kai augalai ir iš jų gaunamas derlius priklauso Įstaigai.

43. Pagal sutartis su užsakovais, kai sėklos, augalai ir užaugintas derlius priklauso paslaugos užsakovui, o Įstaiga atlieka tik augalų auginimo ir kitas sutartas paslaugas, auginami augalai biologiniu turtu nepripažįstami.

44. Pasėliai, kurie pripažįstami biologiniu turtu, vertinami tikrąja verte. Pasėlių tikroji vertė nustatoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro patvirtintomis normatyvinėmis kainomis (toliau – normatyvinės kainos).

45. Pagal augalų rūšis pasėlius sudaro:

45.1. žieminiai javai (kviečiai, rugiai, miežiai ir kt.);

45.2. žieminiai rapsai;

45.3. vasariniai javai (kviečiai, miežiai ir kt.);

45.4. vasariniai rapsai.

46. Biologinio turto vienetu laikomas pasėlių sklypas pagal teritoriją (augalų veislių tyrimo skyrius) ir jame auginamų augalų rūšis.

47. Pasėlių biologinio turto vienetas pripažįstamas sudyguis augalams.

48. Sudyguis augalams, remiantis Įstaigos pateikta informacija apie sudygusių pasėlių plotą (hektarais), pagal pasėlių rūšis ir 1 hektaro pasėlių normatyvines kainas apskaičiuojama pasėlių pagal rūšis vertė ir pasėliai registruojami apskaitoje.

49. Visos dirvos paruošimo, pasėlių auginimo ir priežiūros išlaidos pripažįstamos sąnaudomis tada, kai patiriamos, ir apskaitoje registruojamos bei finansinėse ataskaitose rodomos pagal jų pobūdį.

50. Įstaigos įsigytos sėklos, trąšos ir kitos pasėliams auginti ir prižiūrėti reikalingos priemonės pripažįstamos atsargomis.

51. Atsižvelgiant į tai, kad laikotarpis nuo pasėlių pirminio pripažinimo iki derliaus nuėmimo neviršija 12 mėnesių ir pasėlių tikrajai vertei įtakos fiziniai pokyčiai neturi, po pirminio pripažinimo iki derliaus nuėmimo pasėlių tikroji vertė iš naujo nevertinama, išskyrus atvejus, kai visas pasėlių plotas ar jo dalis sunaikinama.

52. Įvertinus pasėlių tikrosios vertės pokytį dėl pasėlių vertės sumažėjimo (pavyzdžiui, dėl stichinių nelaimių (gaisro, liūčių, sausros) pasėliams sunykus), pripažįstamos biologinio turto vertės sumažėjimo arba nurašymo sąnaudos pagal tai, koks poveikis pasėliams buvo padarytas.

53. Pasėliai nurašomi nuėmus derlių. Iš pasėlių gautas (nuimtas) derlius priskiriamas prie pagamintos produkcijos ir apskaitoje registruojamas pagal produkcijos rūšis atsargų sąskaitose.

54. Skirtumo tarp produkcijos įsigijimo savikainos ir pasėlių balansinės vertės suma pripažįstamos pajamomis, kai produkcijos vertė didesnė nei pasėlių balansinė vertė, arba sąnaudos, kai produkcijos vertė mažesnė nei pasėlių balansinė vertė.

IX SKYRIUS

BIOLOGINIO TURTO PRODUKCIJOS PRIPAŽINIMAS IR VERTINIMAS

55. Biologinio turto produkcija pripažįstama atsargomis, kurioms taikomos 8-ojo VSAFAS „Atsargos“ nuostatos.

56. Biologinio turto produkcija pirminio pripažinimo metu vertinama normatyvinėmis kainomis. Produkcijos pirminio pripažinimo metu normatyvinė kaina laikoma įsigijimo savikaina.

57. Kita nei iš pasėlių gauta biologinio turto produkcija pirminio pripažinimo metu gali būti vertinama normatyvinėmis kainomis arba jeigu jų nėra grynąja realizavimo verte.

